

Aan de gemeenteraad

|                       |                       |                    |                             |
|-----------------------|-----------------------|--------------------|-----------------------------|
| <b>Behandeld door</b> | B.C.M. Reinders       | <b>Datum</b>       | 12 november 2020            |
| <b>Doorkiesnummer</b> | 030 - 28 69885        | <b>Kenmerk</b>     | 8090331                     |
| <b>E-mail</b>         | b.reinders@utrecht.nl | <b>Onderwerp</b>   | Tweede Kamerverkiezing 2021 |
| <b>Bijlage(n)</b>     | 1                     | <b>Beleidsveld</b> | Burgerzaken                 |

Geachte leden van de raad,

Op 17 maart 2021 vindt de Tweede Kamerverkiezing plaats. Met inachtneming van de RIVM-maatregelen en aangepaste wet- en regelgeving van de minister van BZK organiseren wij een veilige, betrouwbare en toegankelijke verkiezing, waarbij iedere kiezer zijn stemrecht kan uitoefenen. In deze brief informeren wij u over de ontwikkelingen en voorbereidingen van deze verkiezing en de discussies die nog landelijk gevoerd worden door de gemeenten met het rijk. Tevens worden in deze brief de vragen uit het vragenuur van [8 oktober jl.](#) beantwoord.

In september jl. heeft de minister aangegeven dat de verkiezingen 'coronaproof' georganiseerd moeten worden, d.w.z. de klassieke manier van stemmen in een stembureau waarbij 1,5 meter afstand in acht wordt genomen. In reactie hierop hebben de gemeenten, verenigd in de NVVB en VNG, gezamenlijk aangegeven dat dan veel locaties niet geschikt (of geschikt te maken) zijn en er meer locaties nodig zijn met navenant meer stembureauleden. Daarnaast is de zorg geuit dat met fysiek stemmen het risico op verspreiding van het virus aanwezig is en het ten koste zou kunnen gaan van het opkomstpercentage. De oproep aan de minister is dan ook gedaan om te kijken naar alternatieve manieren van stemmen.

### **Tijdelijke wet verkiezingen Covid-19**

Op [15 oktober jl.](#) is het wetsvoorstel *Tijdelijke Wet Verkiezingen Covid-19* door de Tweede Kamer behandeld en aangenomen met de volgende maatregelen:

- de mogelijkheid voor gemeenten om mobiele en bijzondere stembureaus aan te wijzen;
- de stembiljetten op de avond van verkiezing op een andere locatie tellen dan waar de stemmen zijn uitgebracht;
- nieuwe (extra) taken m.b.t. hygiënemaatregelen voor de stembureauleden waardoor de minimale bezetting van een stembureau wordt uitgebreid van drie naar vier;
- naast de onderhandse volmacht kan de kiezer ook langs elektronische weg een schriftelijke volmacht aanvragen en verlenen;
- het maximaal aantal machtigingen van twee naar drie;
- de termijn van ondersteuningsverklaringen wordt verruimd van twee naar vier weken.

In de Tijdelijke wet verkiezingen Covid-19 worden de zaken geregeld die te maken hebben met de organisatorische kant van de verkiezingen. Oftewel, welke aanpassingen/maatregelen zijn nodig om verkiezingen in coronatijd veilig te organiseren. Het campagne voeren van politieke partijen is geen onderdeel van deze tijdelijke wet.

Bij de behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer zijn de volgende moties aangenomen:

- De mogelijkheid voor kwetsbare kiezers om hun stem per post uit te brengen. (Motie van het lid [Terpstra](#))
- Meer stembureaus bij de verkiezingen van 17 maart. (Motie van het lid [Van Raak](#))
- Het mogelijk maken van vroegtijdig stemmen. (Motie van het lid [Sneller c.s.](#))
- De mogelijkheid voor mensen met een beperking om ook tijdens corona hun kiesrecht uit te oefenen. (Motie van het lid [Özütok](#))
- Uiterlijk één maand na de herindelingsverkiezingen de evaluatie naar de Kamer sturen. (Motie van de leden [Snoeren en Terpstra](#))

### **Spoedwetsvoorstel**

Op 30 oktober jl. heeft de minister een brief aan de Tweede Kamer verstuurd over hoe zij opvolging wil geven aan de moties die in de Tweede Kamer zijn aangenomen. In deze brief kondigt ze een aantal aanvullende maatregelen aan:

- Het mogelijk maken voor kiezers van 70 jaar en ouder om hun stem per brief uit te brengen. Op die manier kunnen deze kiezers hun stem uitbrengen zonder naar een stemlokaal te hoeven of een volmacht te verlenen. De briefstem kan op een door de gemeente aangewezen locatie worden afgegeven of per post worden verstuurd aan het briefstembureau van de gemeente.
- Het mogelijk maken van het vervroegd stemmen in een stemlokaal. Op maandag 15 en dinsdag 16 maart gaan in alle gemeenten een beperkt aantal stemlokalen open. Deze extra mogelijkheid is met name gericht op kiezers uit de risicogroepen en om het totale aantal kiezers dat op enig moment in een stemlokaal is te verkleinen.
- Het uitbreiden van de termijn van uitslagvastlegging van 8 naar 13 dagen.

Deze maatregelen worden opgenomen in een spoedwetsvoorstel dat de minister van BZK momenteel in voorbereiding heeft.

### **Volksgezondheid en opkomst**

De G4 en de NVVB hebben zorgen over de voorgestelde manier van stemmen waarbij het stemmen op een stembureau centraal blijft staan. Hierbij blijft de zorg bestaan dat de volksgezondheid onnodig in gevaar wordt gebracht en dat kiesgerechtigden uit angst voor besmetting de stemlokalen niet zullen opzoeken. Zeker als op dat moment sprake is van een vorm van lockdown is het erg onwenselijk om zo'n omvangrijk personenverkeer op gang te brengen. Kiezers met mogelijke coronaklachten moeten toch tot de stembureaus worden toegelaten en mensen zullen uit angst voor besmetting niet gaan stemmen.

De G4 en NVVB onderschrijven het doel dat iedere kiezer, ook in coronatijd, zelfstandig en op een veilige en betrouwbare manier een stem kan uitbrengen en stellen daarom voor om te kiezen voor een combinatie van briefstemmen, 'early voting' en een hulpconstructie te organiseren via een (beperkt) aantal stembureaus in de stad voor diegenen die fysiek hun stem uit willen brengen.

### **Huidige activiteiten**

Het ministerie van BZK informeert de gemeenten op korte termijn nader over de voorgenomen voorstellen en de implicaties voor de gemeenten. Ook brengt de VNG samen met BZK de uitvoeringsconsequenties voor gemeenten in kaart.

Voor het verkiezingsteam wordt de voorbereidingstijd steeds krappere. En daarom worden de volgende activiteiten ondernomen, ondanks dat sommige zaken nog onzeker zijn.

### **Stemlocaties en stembureaus**

De minister van BZK heeft de Tweede Kamer verzekerd dat de gemeenten forse inspanningen doen om voldoende stemlokalen te vinden. Tijdens de Tweede Kamerverkiezing in 2017 telde Utrecht 152 stemlokalen en 180 stembureaus. Met het organiseren van de verkiezing op 1,5 meter wordt het een flinke uitdaging om het aantal stembureaus minimaal op peil te houden.

In samenwerking met onze logistieke partner worden alle stemlocaties in de maanden oktober en november geschouwd op de mogelijkheid om deze in te richten volgens de richtlijnen van het RIVM. Een deel van die locaties is niet geschikt voor stemmen én tellen. De tijdelijke wet voorziet erin dat er op een andere locatie geteld mag worden. We dragen zorg voor spreiding in de stad en toegankelijke locaties.

In de stemlokalen worden extra hygiënemaatregelen genomen zoals het plaatsen van schermen, desinfectiezuilen, tussentijdse schoonmaak van materialen en stemhokjes en voor ieder kiezer een eigen rood potloodje. Met GGDrU zijn we in gesprek om de juiste materialen aan te schaffen. Met de afdelingen Veiligheid, Toezicht en Handhaving en Politie bespreken we hoe om te gaan met eventuele wachtrijen in de openbare ruimte.

Ondertussen zijn we begonnen met het contracteren van locaties.

### **Stembureauleden**

De laatste verkiezing heeft een landelijke tendens laten zien dat er steeds minder animo is om stembureauleden te worden. In Utrecht hebben we dat ook zo ervaren.

Hier hebben we nu een extra grote uitdaging aangezien vanuit de Tijdelijke wet verkiezingen covid-19 het aantal stembureauleden wordt uitgebreid van drie naar minimaal vier, én, afhankelijk van de locatie, nog een portier en/of gastheer/-vrouw nodig is om de kiezers te wijzen op looproutes en het managen van eventuele wachtrijen.

We houden er rekening mee dat een deel van ons bestand van stembureauleden deze keer niet beschikbaar is omdat deze behoort tot de risicogroep. We zullen te maken hebben met 'last minute' afmeldingen van stembureauleden met verkoudheidsklachten. Een grotere reservelijst, wellicht in te vullen met ambtenaren, is daarom vereist.

Eind oktober is het bestand van stembureauleden aangeschreven met de vraag naar de beschikbaarheid op 17 maart 2021. Eind november start BZK een landelijke campagne voor het werven van stembureauleden. Wij sluiten onze wervingscampagne daarop aan met extra aandacht voor mensen werkzaam in de horeca en cultuursector. We besteden hier ook actief en passief aandacht aan via social media.

Het is ons bekend dat stembureauleden zich als groep willen aanmelden om een stembureau te bemensen. Alhoewel we dit niet actief promoten hebben stembureauleden altijd de mogelijkheid om in het serviceportaal dezelfde stemlocatie te kiezen.

Om nieuwe doelgroepen aan te trekken zijn we in gesprek met diverse opleidingen en organisaties in de stad over de mogelijkheden om MBO, HBO en WO-studenten in te zetten tijdens de verkiezingsdag. Voor een stageperiode zijn er geen mogelijkheden i.v.m. de te korte duur van de

## Burgemeester en wethouders

Datum 12 november 2020  
Ons kenmerk 8090331

inzet. Het betreft maximaal twee dagen. Om een rol te vervullen als stembureau lid óf als teller moet een student 18 jaar of ouder zijn.

Met een organisatie, actief in de evenementenbranche, zijn we in gesprek over de proef met centrale stemopneming, die zij voor ons willen organiseren en coördineren.

### Toegankelijkheid

In de brief d.d. [6 november 2019](#) ontving u onze reactie op de brief van de Rekenkamer over de toegankelijkheid van stemlokalen in onze gemeente en de aanbevelingen van de Rekenkamer en de daaraan verbonden acties. In de periode mei/juni 2020, door de coronamaatregelen wat later dan gepland, heeft team Verkiezingen de stemlocaties laten schouwen op toegankelijkheid volgens de BZK-checklist. De uitkomsten van deze schouw vindt u in de bijlage.

Het is waarschijnlijk dat we, vanwege de maatregelen die nodig zijn om de verkiezing op 1,5 meter te organiseren, (deels) andere locaties zullen inzetten dan de locaties die we tot nu toe hebben gebruikt. Hierover informeren wij u nader wanneer de definitieve vorm bekend is en deze hebben vertaald naar de situatie in Utrecht (conform de beantwoording schriftelijke raadsvraag 150, [14 juli 2020](#)).

Vanzelfsprekend streven we optimale toegankelijkheid na, ook voor de Tweede Kamerverkiezing van 17 maart 2021. Daarbij betrekken wij ook de adviezen van Stedelijk Overleg Lichamelijk Gehandicapten Utrecht (Solgu) ten aanzien van de maatregelen die we praktisch kunnen nemen om stemlokalen zo toegankelijk mogelijk te maken.

### Logistieke partner

Met onze logistieke partner, die verantwoordelijk is voor de op- en afbouw van alle stemlocaties, worden in de maanden oktober en november de huidige én nieuwe stemlocaties beoordeeld op geschiktheid om de stemlokalen in te richten op 1,5 meter. Met deze logistieke partner maken we afspraken over de kwaliteit en deugdelijkheid van de aan te brengen tijdelijke voorzieningen die noodzakelijk zijn i.v.m. toegankelijkheid en de hygiëne maatregelen die het RIVM heeft voorgeschreven. Denk hierbij aan kuchschermen en routepaaltjes.

### Telproces

Het tellen van de stemmen zal door de benodigde vierkante meters (1,5 m maatregel) niet altijd plaats kunnen vinden in de ruimte waar ook de stembusgang heeft plaatsgevonden. De Tijdelijke wet verkiezingen Covid-19 maakt mogelijk dat dit op een andere locatie mag plaatsvinden. Afhankelijk van de keuzes die gemaakt gaan worden door de minister kan een centrale stemopneming tot de mogelijkheden behoren om tot het vaststellen van de uitslag te komen. Wij zullen u hier over informeren zodra duidelijk is in welke vorm de verkiezing gaat plaatsvinden.

We hopen u begin december een update te kunnen geven met meer details en invulling die specifiek is voor de Gemeente Utrecht.

Hoogachtend,  
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,